

**2759 de ani de istorie
în unsprezece ori mai multe zile
sau
despre cultură și management
în Roma**

Lect. univ. dr. *Amedeo ISTOCESCU*

Roma antică

Villa Adriana – Tivoli

Prima zi: Piața Navonna-Campo dei Fiori-Largo di Torre Argentina-Pantheon-Fontana di Trevi

Plecăm de acasă curioși, dar mai ales grăbiți fără rost. Străzi înguste, uneori în pantă și întortocheate, pavate cu piatră cubică și deloc curate; clădiri din secolele XVI-XIX, cu magazine, ateliere, depozite, dependințe sau cu restaurante, cluburi și baruri la parter și cu spații de locuit la cele trei-patru etaje; alte clădiri transformate în hoteluri, cu mai multe sau mai puține stele; palate, adică reședințe private, tot din secolele precedente, garnisite cu fresce și mozaicuri de inspirație antică, adesea cu grădini interioare

și cu fântâni tot de inspirație romană; alte palate în care funcționează muzee sau instituții ale statului sau ale administrației orașului, ruine ale unor temple antice sau ale unor stadioane romane; pisici ocrotite; biserici, mai mari sau mai mici, omniprezente și pline de surprize. Piețe largi, imense, obeliscuri de tot felul, chiar egiptene, dar cu obligatoria cruce creștină în vârf. Oameni guralivi, bine dispuși sau chiar veseli, prietenoși, căutând și atrăgând priviri, supli, moderni, care nu au nevoie de spațiu privat și îl anulează și pe cel al celorlalți. Puțin Michelangelo, în biserica Santa Maria sopra Minerva, puțin Carravagio, multă istorie. Odihnă, noaptea, acasă.

A doua zi: Piața Spaniei și Trinita dei Monti-Piața Poporului

Fără grabă, la plimbare. Spații largi; cer senin; curioși; frumoase perspective asupra orașului; străzi cu istorie aparte; magazine de firmă; alte magazine și restaurante banale, pentru orice buzunar; alte biserici, peste tot; drumul spre Parcul Villa Borghese; hoteluri renumite exclusiviste, găzduite în foste palate private. Localnici și vecini; cafele; ambulanți sud-americani cu jucării diverse pentru Crăciun; hoți de buzunare și cerșetori est-europeni. Concert de Crăciun în biserica San Lorenzo, lângă Pantheon. Aglomerație plăcută, autovehicule conduse de șoferi răbdători; autobuze mici electrice strecurându-se încet prin mulțime. Acasă.

A treia zi: Castel Sant' Angelo-podurile Romei- Insula Tiberină

Pe lângă Vatican, spre castel. Castel transformat în muzeu; panoramă interesantă asupra râului Fiume-Tevere; ambulanți afro-americani și sud-est asiatici cu diverse produse contrafăcute; informații turistice; poduri fără număr, unele istorice, altele mai recente; platani care se scutură; fosta pușcărie judiciară, primăvară timpurie sau toamnă târzie; zgomotul străzii suportabil; motocicliști prea mulți și prea grăbiți. Pe insulă: două biserici, un spital, o farmacie și un restaurant. Sub poduri și pe aleea de lângă râu, oameni fără de adăpost și fără de număr. Cer senin, spații largi, plimbare plăcută. „Gura adevărului”, la biserica Santa Maria

în Cosmedin. Alte biserici și alte splendide perspective asupra cetății. Liniște, turiști puțini; grădini de portocali. Încet, încet, drumul spre casă.

A patra zi: Parcul Villa Borghese

Pe jos, deși cam mult, spre colină. Parc cultural, cu alei, săli de expoziție, grădini, vreo șase muzee. Galleria Borghese, unde rezervarea este obligatorie; Galeria Națională de Artă Modernă; Muzeul etrusc Villa Giulia. Monumentală, „Academia di Romania”. Oameni din toate zărilor, limbi din toată lumea. Superbă seara, Via Veneto. Autobuzul 116 spre casă.

A cincea zi: Villa Adriana-Tivoli-Villa d’Este

Spre metro Ottaviano. Metro B pînă la Ponte Mammolo; autobuz Cotral pînă aproape de Tivoli; Villa Adriana. Patrimoniu al umanității, secolul al V-lea: locuințe, terme, teatre, bibliotecă, palatul lui Hadrian, statui fără număr, bazine cu apă liniștită; zeci și zeci de hectare de construcții romane. Din nou autobuz; orașul medieval Tivoli, pe un pînten de deal. În oraș, patrimoniu al umanității, Villa d’Este, lîngă biserica medievală. Secolul al XVI-lea: patru nivele ale vilei, fresce somptuoase; mozaic roman; fântâni construite în holurile interminabile ale vilei. Grădina, tot din secolul al XVI-lea, incredibilă: în pantă, dispusă pe mai multe nivele-terase, cu omniprezente fântâni și căderi-șiroiri de apă, cu o mică scenă pentru concerte baroce. Apus de soare portocaliu, plimbare prin oraș, autobuz, metro, acasă.

A șasea zi: Trastevere

Încet, de acasă, pe Via delle Fornaci; vile și grădini private enorme în stînga și în dreapta; inedite imagini ale orașului; se vede pînă dincolo de Palatin, se văd chiar și statuile din înaltul fațadei bisericii San Giovanni in Laterano. Cartier popular: vecini prietenoși; magazine mărunte și restaurante cu meniuri speciale sau obișnuite; biserici populare; piețe; turiști, puțini. Case vechi, pe străzi înguste; rufe puse la uscat pe frînghii cu scripeți; cantină pentru săracii cartierului. Simplitate, normalitate. Încet, spre casă.

A șaptea zi: Biserica San Paolo din afara zidurilor-Ostia Antica

Autobuzul 64 până la Termini; metro B până la stația Basilica San Paolo. Bazilici succesive peste mormântul Sfântului Pavel; diverse vestigii; curtea bisericii, excepțională. Tren spre Ostia Antica: case de periferie, industrie, călători puțini, dar nu italieni, în majoritate. Ostia Antica: un Pompei mai frumos, se spune. Un oraș roman, cu toate funcțiunile, perfect identificabile și cu o administrație eficientă, cel puțin așa deducem. La fiecare două minute, spre Fiumicino, tot trece câte un avion. Cer senin, vânt, semne de răceală, fervex. Spre casă, după apusul soarelui, târziu. Imigranți în tren, poliție la metro, liniște pe străzi.

A opta zi: Roma antică

Plecăm încet, pregătiți pentru o zi plină și foarte lungă. Piața Venetia: excesiv, chiar nepotrivit, monumentul dedicat lui Victor Emanuel al II-lea. O combinație ciudată de antichitate romană și ev mediu european. Colina capitolină: Campidoglio și muzeele sale; superbă, biserica Santa Maria in Aracoeli; columna, forul și piețele împăratului Traian; forul lui Iulius Cezar, forul lui August; forul lui Nerva. Strecurate printre ele, biserici, precum Sfinții Cosma și Damian. Amfiteatrul lui Flavius, Closesumul, aglomerat, dar mai puțin impresionant decât, spre exemplu, cel de la El Djem, din Tunisia. Arcul lui Constantin, Palatinul, o mică plimbare și apoi, Circo Massimo. Termele lui Caracalla, enorme, bine conservate. În sfârșit, reperată de mult, dar vizitată abia azi, biserica San Giovanni in Laterano și expoziția despre alegerea papilor, de la Sfântul Petru până la Benedict al XVI-lea. Obosiți, căutam cel mai scurt drum spre casă. Deloc scurt, se înțelege.

A noua zi: Colina Esquiline-biserica Santa Maria Maggiore-Piața Republicii-Quirinale

Drumurile devin din ce în ce mai scurte, deoarece ne sunt cunoscute. Mai ascund, însă, incredibil de multe surprize. Pe colină, alte maiestuoase ruine romane. În biserica San Pietro in Vincoli, impunător, Moise, hotărât dar relaxat, ferm dar pașnic, probabil precum însuși Michelangelo. Într-un alt cartier popular, biserica Santa Maria Maggiore, impunătoare, în imensa piață. Din nou istorie în Piața Republicii: termele lui Dioclețian, Palatul Massimo și Olearie, astăzi Muzeu Național Roman și cele două anexe ale acestuia; imensă, biserica Santa Maria degli Angeli e dei Martiri. Lângă istorie, actualitate: sud-americani mâncând în restaurante chinezești; hoteluri de lux, dar și dubioase; hoți și cerșetori din toată lumea. Scuderie del Quirinale găzduiește o eclectică expoziție, bine păzită, de artefacte din China primului mileniu dinainte de Cristos. Amintiri din adevărata Chină. Pe drumul serii, spre casă.

A zecea zi: Statul Vatican

Piața Sfântul Petru; bazilica, monumentală, elegantă; baldachinul altarului papal și tronul papal, opere ale lui Bernini; Pieta, emoționantă, creație a lui Michelangelo. Apoi, 551 de trepte până pe terasa domului, iar la coborâre, Comoara Vaticanului și catacombele. Sfântul Petru și Ioan Paul al doilea. Din grabă, grădinile și funcționarii care parcă răsar din pământ sau din podele. Muzeele Vaticanului, camerele lui Rafael și biblioteca năucitoare. Capela Sixtină, mândria lui Michelangelo. Controale, pază, exasperantul „no flash” sau , mai mult, „no photo, please”. Spre seară, din nou, pe străzile de istorie ale cetății.

A unsprezecea zi: Via Appia Antica

Porți ale Romei antice; terme; morminte, catacombe; vile romane. Repetându-se obsesiv, înțelegi că trebuie să revii. Prin Roma contemporană, mergi spre casă. Te odihnești și vrei să pricepi repede totul. Nu numai că nu se poate, dar e și contraindicat. Te vei întoarce cândva la matrice.

A doisprezecea zi și celelalte

Au existat și aceste zile și, în mod evident, au fost intercalate cu celelalte. Zile pentru odihnă, studiu, cumpărături, sărbători de iarnă ori pur și simplu zile pentru plimbare și visare.

Arcul lui Constantin
și Amfiteatrul lui Flavius